

Universitätsbibliothek Paderborn

Historiae Ecclesiasticae Pars ...

HISTORIAE EC||CLESIASTICAE PARS || PRIMA, QVA CONTI-||NENTVR ||
Eusebij cognomento Pamphili Cæsareæ Palæ-||stinæ Episcopi lib. 10.||
Eiusdem de vita Constantini magni lib. 4.|| Oratio Constantini magni ad
sanctoru[m] cœtu[m].|| Oratio eiusdem Eusebij in laudem Constanti-||ni
magni ad trigesimum ...

Christopherson, John

[Köln], 1569

De edicto contra nos columnis affixo. Cap. VI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29861

temporis excitata multo acerbior, quam prior nobis videretur.

De edicto contra nos columnis affixo.

CAP. VI.

IN mediis porro ciuitatibus (quod nunquam alias contigerat) cum vrbis cuiusque contra nos decreta, tum ipsius imperatoris præterea rescripta in columellas æneas incisa eriguntur. Pueri quoque in ludis literariis, Iosum & Pilatum, commentariosq; ad Christi contumeliã confictos, in ore & sermone quotidie habuerunt. Atque hoc loco mihi necessarium videtur, illud ipsum Maximini rescriptum in columellis æneis palam propositum citare, quò pariter & insolens ac superba, viri impietatis odiiq; in deum peruicacia & diuina vltio quæ eum breui post infectabatur, quæque ob nequitia odium, quo tenetur ad impios puniendos, assidue & vigilanter incumbit, manifesto appareat: qua quidem impulsus, non longo tempore post contraria de nobis consilia iniit, & legibus scriptis sancit eadem stabiliuitque. Sed primum rescriptum totidem verbis explicatum, ad hunc modum se habet.

Exemplar rescripti Maximini ad ciuitatum decreta contra nos sancita respondentis, ex columna ænea Tyri desumpti.

Quoniam omnis erroris caligo, & tanquam nebula (quæ quidem antehac hominum non tam impietate imbutorum, quam inscitia misere cæcutientium, sensus perniciosis ignorationis tenebris inuolutos obsederit) penitus discussa est & dissipata, imbecilla humanæ mentis vis iam tandem facile perspicere potest, se benigna deorum immortalium prouidentia solum & gubernatam esse & corroboratam. Atque res est dictu prope incredibilis, quàm gratum quam iucundum & acceptum nobis fuerit, quod tam insigne & clarum vestri pii erga deos instituti specimen edideritis: qui etiam ante hoc tempus nemini obscurum erat, qua obseruantia, quo cultu erga deos immortales vti consueueritis, quibus vestra fides

non

EUSEBII HISTORIAE

non nudis solum & inanibus verbis, sed continuis & admirabilibus rebus gestis satis cognita est & perspecta. Quapropter vestra ciuitas merito quidem & optimo iure deorum immortalium sedes & domicilium nuncupetur. Multis enim exemplis liquet, eam deorum caelestium praesentia perpetuo floruisse. Ecce ergo, vestra ciuitas, omnibus illis rebus, quae ad eius commodum interesse videbantur, neglectis, & petitionibus, quibus pro suo ipsius statu uti solebat penitus omissis, quando denuo execrabilis Christianismi inanitatis professores ac duces velut incendium consopitum illud quidem, spretum tamen (quod facibus reuiuiscens maximas flammis & ardores rursus ex se fundit) incipere longius serpere senserat, protinus absque mora ad nostram religiosam maiestatem, tanquam ad cuiusque cultus & pietatis magistram ac patronam confugit, & ab ea remedium & auxilium suppliciter efflagitauit: quam quidem salutare cogitationem, propter constantem in vestra religione tuenda fidem, deos animis vestris iniecisse perspicuum est. Ille namque, ille, inquam, altissimus & maximus Iuppiter, qui vestrae urbis splendori & amplitudini praesidet, qui vestros deos patrios, uxores, liberos, lares, & domos, ab omni pestifera ac lethali interuentione liberat, in vestris mentibus hoc salutare consilium iniecit: aperteque ostendit indicauitque, quam eximium, quam magnificum, quam salubre sit, debita cum ueneratione deorum immortalium religioni & sacrosancto cultui diligenter attendere. Quis enim tam amens, tamque ab omni ratione alienus reperiri poterit, qui non animaduertat clementi deorum in homines studio factum esse, ut neque terra semina sibi mandata cum fenore reddere deneget, neque agricolarum spe inani expectatione fallat, neque rursus impius Mars tam horridus absque impedimento in terra, vigeat & roboretur, neque aequabili caeli temperatione perturbata, corpora peste infecta egraque celeriter ad mortem rapiantur, neque mare rigidis immoderatorum ventorum flatibus agitata turgescat, neque repentinae procellae & abruptae naufragae & periculosae tempestates excitent, neque terra praeterea, quae est omnium nutritrix & parens, ab imis quasi visceribus graui cum trepidatione dehiscat,

dehiscat, neq; mōtes eius radicibus nixi ingenti hiatu pa-
 refacto deglutiātur: Quæ quidē mala omnia, hisq; multo
 grauiora, nemo est qui ignoret, ante hoc tēpus sepenu-
 mero obtigisse. Atq; ista vniuersa acciderunt ob perni-
 ciosum illū & vanū errorē hominū nequā & improborū,
 Christianorū videlicet errorē: qui quidē cū in eorum a-
 nimos illaberetur, vniuersum (prope dixerim) orbē terra-
 rū, confusione quadā oppressit. Quibus paulo post sub-
 iungit. Conuertāt iam oculos ad camporū planiciē lon-
 gē lateq; patentē: cōsiderēt lātas & florētes segetes, spi-
 carū vbertate redundantes: prata intueantur propter fe-
 cundos & moderatos imbres, herbis & floribus splende-
 scētia, aēris temperationē animaduertant, quā aqua-
 bilis & quā amāna sit. De reliquo omnes perfundāt
 laticia, quōd per vestrā religionē sacras victimas, & ho-
 norē diis adhibitū, vis & impetus potentissimi robustis-
 simiq; martis placatus sit: & propterea placidissima pace
 constanter & cum securitate ac quiete sese oblectent:
 & quicumque cæco illo Christianismi errore, & tanquam
 itinere deuio decedentes, ad rectam & præclarā mentem
 redierunt, multo magis latentur animo, perindē ac si ex
 tempestate improvia, aut morbo graui crepti fuerint, &
 in posterum iucundissimis vitæ cōmodis cum volupta-
 te fruantur. Quod si qui ex illis sint, qui in derestabili il-
 la inanitate & inscitia obstinate persistant, longo loco-
 rum interuallo a vestra vrbē, & agris eā vndiq; ambien-
 tibus (sicuti à nobis postulastis) segregati, in exiliū eii-
 ciantur, vt vestra ciuitas secundum consentaneam ve-
 stri studii in hac causa positi rationem, ita omni erroris
 labe, & impietate liberata, cum debito cultu, sicut in eius
 voluntate naturaliter insitum est, augustæ deorum im-
 mortalium venerationi & obsequio se totam tradat, vt
 igitur intelligatis, quam grata nobis fuerit vestra in hac
 re petitio, animus noster, qui est ad gratificandum pa-
 ratissimus absque decretis, absque postulatione vestris
 religiosi mentibus, liberam cuiuscumque beneficii &
 magnifici muneris pro isto vestro diuino proposito pe-
 tendi facit potestatem. Iam ergo hoc petite, vt sitis vo-
 ti compotes. Nam absque mora ipsum consequemini.

Quod

EVSEBII HISTORIAE

Matth. 24

Quod quidem vestrae ciuitati donatum, cum vestrae singularis in deos immortales pietatis & religionis in perpetuum perhibebit testimonium, tum satis perspicue vestris filiis & posteritati declarabit, vos huius vestri pii instituti causa, digna premia à nostra benignitate consecutos. Hæc igitur in columellis & tabulis incisa, contra nos in singulis prouinciis diulgata, fuerunt: quæ sane omnem aditum ad bene sperandum nobis (quantum in hominum situm erat pietate) penitus intercludebant: adeo vt secundum illud diuinum Christi oraculum: etiam electi si potuisset fieri, his de rebus offendiculo impigissent. Verum quanquam auxilii expectatio, quæ in multorum animis infederat, pene sublata erat & extincta, tamen prope ex inopinato inter vias, dum ministri huius edicti contra nos promulgati, iter in nonnullis regionibus faciebant, deus qui est suæ ecclesiæ constans propugnator, arrogante tyranni contra nos ostentatione penè refrenata & compressa, suum cæleste præsidium nobis benignus præstitit. Imbres igitur & pluuia, quæ hyberno tempore fieri consueuerant, solitâ suam terræ irrigandæ consuetudinem intermiserunt. Vnde fames præter omnium expectationem passim grassari, & pestis deinceps oberrare cœpit. Morbi etiam cuiusdâ noui & peregrini (exulceratio quædam erat quæ æstus & fero ris gratia, proprio nomine anthrax, id est carbûculus appellatur) grauis & violenta impressio. Qui per vniuersum corpus pererrans, mortifera his, qui eo perturbabantur, iniecit pericula. Quin etiam quoniam in oculis potissimum, eius insidebat cruciatus, infinitos fere viros cum coniugibus & liberis cæcos reddidit. Iisdem temporibus bellum à tyranno contra Armenios concitatur, viros iam vsque ab antiquis seculis cum Romanis amicitia & societate coniunctos: quos quidem, quoniâ Christiani erant, & veram in Deum pietatem magno studio & diligentia colebant, iste deo infestus tyrannus, ad hostias idolis & dæmonibus immolandas cogere conatus, inimicos pro amicis & hostes pro sociis effecit. Ita cum repente omnia in idem tempus concurrerent, arrogantem audaciam & temerariam contra deum iactationem

nem tyranni, qui obseruantia suæ in idola collata, & ob-
sidionis contra nos susceptæ causa, nec famem nec pes-
stem, nec bellum denique suis temporibus accidisse tuis-
set insolenter gloriatus, perspicue coarguerunt.

*De iis quæ postea tempore famis pestis & belli con-
tigerunt. CAP. VII.*

HAec igitur mala, quæ pariter in eundem temporis ar-
ticulum incidebant, tyranni calamitosi exitus, tan-
quam proemia quædam complexa sunt. Ut ille in bel-
lo contra Armenios administrato vnà cum exercitu gra-
uem cladem accepit: ita cæteri, qui ciuitates eius imperio
parentes incolebant, fuerunt fame simul & peste acerbè af-
flicti: vsq; eo uti pro vna tritici mēsurā bis mille & quin-
gentas drachmas atticas persoluerent. Infiniti ergo in sin-
gulis ciuitatibus mortui sunt: complures etiam in agris &
vicis extincti, ut iam parū abesset, quin colonorū census,
qui iam dudū innumerabiles esse solebant, penitus defice-
rent, propterea quod de repente fere omnes iam inedia,
alimēti penuria, & pestifero morbo interissent. Nonnulli
vel pro minima cibi particula, res sibi charissimas lucuple-
tioribus vendiderunt. Alij suis possessionibus peditōtim
diuenditis, ad extremā egestatem tandē deuenērunt. Jam
vero nō pauci exigua fœni segmēta confecere dentibus:
& absq; delectu herbas quasdam pestiferas ac lethales, & ea
quæ corporis habitum labefactant deuorantes, miserè pe-
riere. Quinetiā mulieres quædā nobiles in singulis ciuita-
tibus ad tam importunam impudentēq; necessitatē erant
præ indigentia detrusæ, ut in forū & plateas publicas mé-
dicatum prodirent: quæ quidē verecundo vultus sui pu-
dore, & exquisita vestitus elegātia euident suæ liberalis
lautæq; obsoniorū affluentia iudiciū, qua antea abunda-
uerant, perspicue declararunt. Alij pleriq; homines erant
qui tanquā simulachra mortua, macie tabefacti, huc illucq;
agitati cōcussiq;, & animo planè deficientes, præ viriū im-
becillitate, in mediis cōciderunt plateis: & proni in terra
extensi, sibi parū frustū panis porrigi suppliciter popo-
sferūt. Et cū vitæ extremū spiritum essent iā edituri, se fa-
me confici clamarūt, & ad hanc vocē acerbissimam solam

Cc fun*